

Текст виступу голови Меджлісу на мітингу 18 травня 2013 р. в
Сімферополі
(Переклад з кримськотатарської)

Дорогі співвітчизники і шановні гості нашого мітингу, які прибули з різних країн.

Традиційно, у виступі голови Меджлісу в річницю депортації та геноциду нашого народу дається оцінка тому, якою мірою на сьогоднішній день нам вдалося подолати наслідки вчиненого проти нашого народу в 1944 році злочину і пропонується проект якого-небудь звернення або резолюції з вимогою вирішення тих чи інших найбільш актуальних проблем.

Звичайно ж, дуже хотілося б у цей знаковий день, в день, коли на мітинг збирається найбільше число наших співвітчизників, повідомити про якісь великі досягнення на шляху подолання нашим народом наслідків трагедії 1944 року. Але, на жаль, говорити про якісь серйозні заходи держави або керівництва автономії в цьому напрямку за минулий рік не доводиться. Навпаки, зроблено кроки в прямо протилежному напрямку.

Рішення наших проблем, як відомо, багато в чому залежить від того, які політичні сили будуть у владі в країні і якою взагалі буде ця країна. Тобто, чи буде ця країна демократичною, де будуть поважатимуться права всіх людей і етносів, що проживають у цій країні, або країною, де правлять якісь клани, яким немає діла до інтересів ні країни, ні його народу. Тому всі роки незалежності України ми прагнули до тісної співпраці саме з національно-демократичними силами цієї країни. На всіх виборах в роки незалежності України переважна більшість наших співвітчизників за рекомендацією Національного з'їзду (Курултаю) свої голоси віддавали на підтримку цих сил. Саме завдяки цьому, завдяки відродженій нами 23 роки тому демократичної системи національного самоврядування, кримськотатарський народ, незважаючи на свою нечисленність, став значною політичною силою не лише в Криму, а й у всій Україні, а їх представницький орган користується повагою й далеко за межами країни.

Правда, далеко не завжди ті сили, яких ми підтримували на виборах, відповідали нам тим же, навіть коли вони приходили до влади. Тим не менш, у нас не було і не буде жалю з приводу прийнятих нами рішень, оскільки ми завжди діяли у відповідності з нашими демократичними принципами. Але коли приходять до влади ті сили, яких ми на виборах не підтримували і у яких немає того, що називається політичною культурою, то становище наше стає значно гірше. Замість того, щоб своїми діями заробити симпатії народу і, можливо, на наступних виборах отримати його підтримку, влада починає мстити нашому народу, причому грубо нехтуючи законами країни.

У всі часи, коли влада перешкоджала відновленню наших національних прав, вона вдавалася до методів, спрямованим на розкол цього народу, на створення і стимулювання різних угруповань і політичних течій, основне завдання яких зводилося до того, щоб розколоти народ, створити серед співвітчизників обстановку ворожості і, тим самим, якщо не придушити весь національний рух, то принаймні послабити цей рух і зробити його менш дієздатним. Так було з перших же днів завоювання Криму Росією, в радянський

час і, на жаль, це спостерігається, особливо протягом останніх трьох років, і в роки незалежності України.

Старше покоління наших співвітчизників добре пам'ятає так зване «Звернення 17-ти» наприкінці 60-х років, численні звернення і відозви так званих «представників інтелігенції кримськотатарського народу», які поширювалися гебістами поштою і в яких активістів Національного руху, які домагаються повернення на Батьківщину, називали «відщепенцями», «агентами ЦРУ», «антирадянщиками», «автономістами» та іншими епітетами, закликали кримських татар «у дружній сім'ї народів СРСР» будувати комунізм на місцях заслання. Каральними органами створювалися навіть паралельні «течії» в нашому Національному русі, які теж формально виступали за повернення на Батьківщину, але основним завданням яких було в хорі з владою звинувачувати основний напрямок Національного руху в антисоветізмі, антикомунізмі і «служінні Заходу».

Владі стало значно важче спекулювати думкою кримськотатарського народу і за допомогою підставних осіб з числа підібраних ними кримських татар або створених за їх сприяння деяких організацій реалізовувати свою волю, коли в 1991 році, за кілька місяців до остаточного розвалу СРСР, ми провели загальнонаціональні демократичні вибори, скликали Курултай і обрали вищий представницький орган нації – Меджліс кримськотатарського народу. Після цієї події вся злість і жовч противників нашого народу звернулися головним чином саме проти цього представницького органу. Відтепер головними аргументами наших супротивників стали твердження, що нібито Меджліс – це незаконна структура, що він повинен зареєструватися як одна з сотень інших існуючих в Криму громадських організацій. Тобто, хотіли б бачити Меджліс не як представницький орган всього народу, а лише в ряду численних громадських організацій і це дало б їм знову можливість продовжити свої маніпуляції.

Ворожа діяльність щодо вищого представницького органу нації багаторазово посилилася після президентських виборів 2010 року і з кожним днем продовжує посилюватися. Одне з найбільш вдалих рішень экс-президента України Л.Кучми щодо введення Меджлісу кримськотатарського народу у правове поле України і встановлення постійно діючого діалогу між Президентом і представниками народу за допомогою створення «Ради представників кримськотатарського народу» куди могли входити тільки люди, які обираються самим народом, практично анульовано. Замість обраних самим народом членів Меджлісу, що було основним принципом і змістом заснованого указом Президента від 18 травня 1999 року, в «Раду представників» введені в чисельній більшості люди, які ніким не обиралися і нікого, крім себе не представляють. Це суперечить елементарним принципам демократії, є порушенням статті 18 прийнятої ООН у вересні 2007 року Декларації про права корінних народів і нахабною наругою над честю і гідністю народу. Тому однієї з головних наших вимог є визнання владою представницького органу народу, що обирається самими кримськими татарами. Ніякі інші «ради представників» чи інші структури, на зразок створеного в роки правління Л. Грача «ради аксакалів», члени яких призначаються владою, народом визнаватися не будуть.

Після смерті присланого з Донецька в якості голови Радміну автономії В.Джарти, у листопаді 2011 року новим главою уряду АРК був призначений колишній начальник міліції Криму А.Могильов – людина, добре відома своєю кривавою розправою над нашими співвітчизниками на Ай-Петрі, застосуванням вогнепальної зброї проти беззбройних людей і, найголовніше, тим, що в пресі відкрито ображав наш народ, цілком виправдовував сталінські депортації народів. Для чого було зроблено це призначення? Інших кадрів у президентській команді не знайшлося? Щоб ще раз принизити і образити наш народ? Щоб викликати тут безлади і зіткнення? Проте, оскільки його прислав глава держави, ми намагалися з ним співпрацювати, не нагадувати йому про його минулі беззаконня. Сподівалися, що у нього вистачить совісті та мужності вибачитися за свої образи проти нашого народу. Але наші надії виявилися марними.

Розпочата ще в 2010 році «етнічна чистка» структур управління від кримських татар лише з тієї причини, що вони рекомендовані представницьким органом нації і призначення на їх місце осіб з Донецької області при Могильові прийняло ще більш інтенсивні форми. Зараз частка кримських татар у структурах управління автономії не перевищує 3%, хоча вони складають близько 13% населення Криму. Такого рівня дискримінації по відношенню до окремих національностей і, тим більше, по відношенню до корінного народу зараз немає в жодній країні світу. І це, як і в радянські часи, супроводжується примітивною брехнею і лицемірними заявами, що нібито національність і політичні погляди людей ніякого значення не мають, а підбирають кадри лише за рівнем професіоналізму. Про принципи підбору кадрів у структури управління автономії красномовно свідчить одне з останніх призначень у Верховній Раді автономії. Як тільки один зі мерзотників з числа кримських татар по телебаченню висловився в дусі Могильова про те, що в депортації кримськотатарського народу в 1944 році наполовину винні і самі кримські татари, то буквально наступного ж дня Могильов розпорядився призначити його головою парламентської комісії у справах національностей, звільнивши з цієї посади Р. Ільсова.

З використанням адміністративного ресурсу йде масована спроба розділити кримськотатарський народ на два ворогуючих між собою таборів. Безсоромно використовується для цієї мети і земельне питання. Від імені лялькової «ради представників» видано негласне розпорядження, згідно якого землі на самобудах повинні оформлятися під забудову житла тільки тим кримським татарам, які підтримуватимуть цю «раду» і Могильова, але не видавати землі тим, хто підтримує свій представницький орган. Значно почастишали за прем'єрства Могильова і факти вандалізму щодо пам'ятників, мечетей і цвинтарів кримських татар, нападу шовіністичних так званих «козацьких» загонів на їх самобуди. І це цілком зрозуміло, бо якщо на чолі уряду стоїть людина, яка настільки люто ненавидить наш народ, то відморозки, які вчиняють ночами акти вандалізму і розбою проти кримських татар, відчувають свою повну безкарність. Причому слід зазначити майже всі ці злочинні напади і акти вандалізму залишилися нерозкритими і злочинці не понесли ніякого покарання. Загалом за час прем'єрства Могильова злочинність

на півострові значно зросла і зараз Крим за рівнем злочинності посідає перше місце в Україні.

З часу проголошення незалежності України, якщо не вважати короткий період «президентства» Ю.Мешкова в 1994-95 роках, ніколи в Криму не проводилася настільки відверто шовіністична, провокаційна і дуже недалекоглядна політика щодо кримських татар. Ми знаємо, чим закінчилася кар'єра «президента» Мешкова – він знайшов притулок у своїх господарів у Москві. Немає жодного сумніву, що Могильова чекає те ж саме. Але кожен день його перебування при владі в Криму – це непоправна шкода інтересам і престижу країни, загроза міжнаціональній злагоді та стабільності в Криму. Тому ми вимагаємо негайної його відставки і розслідування прокуратурою його провокаційної шовіністичної діяльності, відновлення на роботі всіх звільнених з політичних і національних мотивів, відшкодування завданої їм моральної та матеріальної шкоди. Ці наші вимоги сьогодні, в ці години нашою діаспорою будуть вручені також посольствам України в багатьох країнах Європи, в офіси Євросоюзу і Європарламенту.

За останні три роки різко знизився і обсяг фінансування соціальних проблем репатріантів. Наприклад, минулого року з бюджету на ці цілі було виділено коштів рівно в 10 разів менше, ніж у 2010 році, а цього року заплановано виділення коштів ще вдвічі менше ніж торік. Це в десятки і сотні разів менше, ніж наші співвітчизники щороку платять податки до державного бюджету. Вирішення соціальних проблем кримських татар, особливо в галузі будівництва шкіл з рідною мовою навчання, облаштування близько 300 наших нових населених пунктів знаходиться в критичному положенні.

Беручи до уваги що склалося важке становище з рішенням як соціальних, так і правових проблем народу, ще в 2010 році на сесії Курултаю ми приймали рішення про необхідність вживання заходів по скликанню Міжнародного форуму, присвяченого цій тематиці. За минулі 3 роки проведена значна робота з реалізації цього рішення, проведені численні конференції, зустрічі з державними діячами, дипломатами різних країн світу. Ідею проведення форуму під егідою ОБСЄ цілком підтримали переважна більшість європейських країн, що підтримують дипломатичні відносини з Україною, Євросоюз, багато міжнародних організацій, а також США і Канада. З ініціативи ОБСЄ створено шість дослідницьких груп з числа фахівців, рекомендованих ОБСЄ та структурами ООН, які підготували свої доповіді по всіх основних аспектах проблем кримськотатарського народу та шляхи їх вирішення. Верховним Комісаріатом ОБСЄ у справах національностей розроблена і відправлена президентові України чітка концепція цього форуму, де передбачається і створення спеціального міжнародного фонду для вирішення соціальних проблем репатріантів. Проте з боку керівництва України до цього дня немає ясної відповіді на питання, чи згідно воно на участь у цій конференції. Тобто рука допомоги, подана Україні з боку міжнародного співтовариства, повисла в повітрі. Замість того, щоб висловити вдячність міжнародному співтовариству за його готовність надати допомогу Україні у вирішенні настільки суттєвою для країни проблеми прем'єр автономії А.Могильов з метою зриву цієї ініціативи виступив зі сміховинною

контрпропозицією скликати якийсь «форум народів Криму» у дусі радянських фестивалів «дружби народів».

Тому, наступним пунктом резолюції нашого траурного мітингу повинна бути вимога до керівництва України дати позитивну відповідь на пропозицію ОБСЄ провести Міжнародний форум з проблем кримськотатарського народу та інших депортованих з території України.

Процес повного і остаточного відновлення прав нашого народу, очевидно, займе ще багато років. Майбутнє нашого народу багато в чому залежить від того, якими людьми виростуть наші діти й онуки. І дуже важливо, щоб наше підростаюче покоління було добре поінформоване про завдання нації, про історію нашого Національного руху і щоб воно стало гідним продовжувачем справ тих, хто ціною своїх життів, здоров'я і свободи десятиліттями домагалися повернення нашого народу з місць заслання на свою Батьківщину і повного відновлення його законних прав.

Хочу навести один приклад. Останнім часом, як ви знаєте, досить часто певне угруповання з числа наших співвітчизників, переважно молодих людей, влаштовує протестні акції проти Меджлісу. Це носить форми брудних і образливих надписів на адресу Меджлісу або окремих членів Меджлісу на стінах і парканах нашого офісу або будинку кримськотатарського театру, а також пікетів з образливими гаслами на дні відкриття сесій Курултаю. Останній раз такий пікет переважно дуже молодих людей був у день відкриття останньої сесії 5-го Курултаю на початку цього року.

Так от, через півтора тижні після цього дня кілька молодих людей з числа учасників цього пікету звернулися до наших співробітників з проханням надати допомогу в отриманні своїх «чесно зароблених» грошей. Виявилось, що їм за участь у пікеті проти Курултаю обіцяли по 150 гривень, а заплатили деяким всього по сто, а іншим взагалі не дали ні копійки, оскільки вони, на думку організаторів пікету, вели себе не досить активно, не тримали в руках плакатів і не викрикували образ на адресу делегатів Курултаю. На питання наших співробітників, чи можуть вони про це розповісти по телебаченню, молоді люди відповіли, що можуть, але запитали, скільки їм за це заплатять. Розмовляють вони тільки по-російськи, не мають жодного уявлення ні про Меджліс, ні про Курултай. З якої причини мітингували проти Меджлісу теж не знають, їх цікавили тільки гроші, які повинні були заплатити за участь у тій акції проти Меджлісу.

Цілком очевидно, що ці діти вирости в сім'ях, де проблеми народу, проблеми збереження рідної мови зовсім не хвилюють і їх життєві цінності обмежуються лише повсякденними біологічними потребами. Якщо таке число сімей в нашому народі збільшиться, то будьте впевнені, що незабаром на політичній арені з'являться ще багато і «лентунів». Саме з цього середовища з'являються і виродки, які заради того, щоб догодити шовіністичному керівництву і отримати будь-яку посаду виступають навіть з виправдання геноциду свого народу в 1944 році.

Дорогі співвітчизники! Щорічно вже більше 20-ти років я виступаю перед вами в річницю депортації та геноциду нашого народу. Це мій виступ з цієї трибуни в якості голови вищого представницького органу нації очевидно є останнім. У ці дні йдуть за участю міжнародних спостерігачів вибори делегатів

наступного, вже шостого скликання Курултаю. Через місяць після завершення виборів ми скличемо сесію Курултаю, де виберемо новий склад Меджлісу і нового голову Меджлісу кримськотатарського народу. Я дуже вдячний своїм співвітчизникам за ту високу довіру і повагу, які вони проявляли всі ці роки до свого представницькому органу і його голові. Я дуже сподіваюся, що цей рівень довіри і поваги до наступному складу Меджлісу і його новому голові буде не нижче.

Нас дуже радує високий відсоток участі наших співвітчизників у виборах делегатів Курултаю. Незважаючи на те, що статус делегата Курултаю на відміну, наприклад, від статусу народного депутата України, не дає жодних привілеїв чи навіть мінімальної зарплати, участь наших співвітчизників у виборах делегатів Курултаю значно вище участі у державних виборах і конкуренція за право представляти своїх співвітчизників у цьому вищому представницькому органі нації не поступається конкуренції при виборах президента країни чи народних депутатів України. Якщо ми оберемо найбільш гідних делегатів Курултаю, а потім і новий склад Меджлісу кримськотатарського народу, якщо народ ще більше згуртується навколо обраного ним представницького органу, буде надавати активну підтримку всім його рішенням, то можна бути впевненим, що ніяка сила не зможе розколоти наш народ. Ми поступово, крок за кроком відновимо всі наші права. І, найголовніше, ми будемо продовжувати добиватися своїх законних прав у відповідності з нашими базовими принципами – принципами ненасильства, поваги до законних прав всіх етносів, що проживають на нашій землі, збереження цілісності нашої країни.

Дякую за увагу.

* * *